

Nr 146.

Ankom till riksdagens kanal den 25 maj 1935 kl. 12 m.

*Memorial i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om
ändrade grunder för rundradioverksamheten.*

(4:e avd.)

I den till riksdagen avlätna, den 8 mars 1935 dagtecknade propositionen nr 164, hade Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag föreslagit riksdagen *dels* till förvärvande av aktierna i aktiebolaget Radiotjänst under Utgifter för kapitalökning och rubrik Fonden för statens aktier för budgetåret 1935/1936 anvisa ett reservationsanslag, att utgå av lånemedel, av 180,000 kronor, *dels ock* höja den i förslaget till riksstat för budgetåret 1935/1936 under rubriken »F. Lånemedel» upptagna inkomstiteln »Övriga lånemedel» med motsvarande belopp.

I anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition hade väckts följande till statsutskottet hänvisade motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena, nr 313, inom första kammaren av herr *G. Tamm* m. fl. och den andra, nr 547, inom andra kammaren av herr *C. Carleson* m. fl. i vilka yrkats avslag på Kungl. Maj:ts proposition nr 164;

dels en inom andra kammaren av herr *E. Lithander* väckt motion, nr 512, däri hemställts, att riksdagen i händelse av bifall helt eller delvis till Kungl. Maj:ts proposition nr 164 ville besluta, att avlönade uppdrag inom radiomonopolet ej må innehavas av riksdagens ledamöter;

dels ock en inom andra kammaren av herr *A. Meyerhöffer* m. fl. väckt motion, nr 528, däri hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 164.

I förevarande sammanhang hade utskottet jämväl behandlat en inom andra kammaren av herr *K. Kilbom* m. fl. väckt motion, nr 184, däri föreslagits, att riksdagen ville för budgetåret 1935/1936 besluta anvisa ett förslagsanslag av 50,000 kronor, vilket belopp ställes till telegrafverkets förfogande för efterskänkande av radioavgifter till personer, som genom företeende av intyg från vederbörande kommunala myndigheter kunna visa sig på grund av arbetslöshet sakna möjligheter betala radiolicens.

Statsutskottet hade i sitt utlåtande nr 115 anfört och hemställt följande:

»Rundradions programverksamhet har alltsedan år 1925 utövats av aktiebolaget Radiotjänst. Bolaget, som på sin tid tillkom under samverkan med telegrafstyrelsen, har satt som sitt mål 'att av rundradioverksamheten skapa en kulturell institution i folkbildningsarbetets och folkuppfostrans tjänst utan att

därför förbise det förströelsemoment, som givetvis också hade sin plats i rundradioprogrammen'. Att företaget i stort sett tillfredsställande lyckats lösa denna sin vanskliga uppgift, därom synes en ganska enhällig mening råda inom omdömesgilla och ansvariga kretsar. Såväl i de sakkunnigas betänkande som i propositionen har givits uttryck för denna mening.

Ett påtagligt bevis för allmänhetens uppskattning av den nuvarande svenska rundradion är dess starka utbredning bland befolkningen. Licensinnehavarnas antal har växt i en utsträckning, som icke tidigare förutsetts. Från att år 1925 hava utgjort 100,000 och år 1929 400,000 hava radiolicenserna nu stegrats till cirka 775,000. På grund av landets ringa befolkningstäthet äro ut-sändnings- och mottagningsssvårigheterna stora här i Sverige. Trots detta föredde licenstätheten den 1 oktober 1934 en så hög siffra som 115 licenser per 1,000 invånare. Motsvarande antal voro för Norge 53, Danmark 152, Finland 33, Schweiz 81, Nederländerna 104, Tyskland 85, Storbritannien 140 och Frankrike 38.

Med hänsyn till den betydelse, radion, enkannerligen skolradion, tillmätes för den allmänna folkuppfostran, förtjänar uppmärksammas, att skolöverstyrelsen ej ansett någon organisationsförändring behöfelig.

Vid frågans bedömande måste avseende också fästas vid den trygghet, som den nuvarande organisationen lämnar för största såväl inrikes- som utrikespolitiska opartiskhet, något som också bestyrkes av den stränga försiktighet, som härutinnan iakttagits under de gångna tio verksamhetsåren. Såsom erfarenheterna från andra länder giva vid handen öppnar den vitt utbredda rundradion utomordentliga möjligheter för statlig propaganda och utövning av politiskt inflytande. Att den svenska rundradion allt framgent bör i detta hänseende stå fullt oberoende överensstämmer helt visst med uppfattningen inom vidsträckta svenska befolkningslager. Genom det förstatlignande, som i propositionen föreslås, kunna dock garantierna härför avsevärt försvagas.

Såväl av propositionen som av den utredning, utskottet därutöver införskaftat, framgår, att den nuvarande ledningen icke blott på ett tillfredsställande sätt handhaft verksamheten, utan även att den härför ej betingat sig mer än skäligen ekonomisk ersättning. Någon avsevärd merinkomst för statsverket synes sålunda ej vara att vinna genom ett förstatlignande, vilket tvärtom kan medföra risker för ökade förvaltningskostnader. Ökade inkomster till statskassan torde endast kunna beredas genom ökning av licensavgifterna, en åtgärd som ej från något håll ansetts lämplig eller ens förutsatts. Ej heller synas i övriga hänseenden några fördelar för radioverksamheten stå att vinna genom att staten övertager densamma. De anmärkningar, som från skilda håll riktats bland annat mot Tidningarnas telegrambyrå av innebörd dels att avgiften för levererat nyhetsmaterial vore oskäligt hög, dels att nyhetsmaterialet ej tillhandahålles på ett fullt tillfredsställande sätt, hava efter närmare undersökning visat sig sakna fog. Inför utskottet har vitsordats, att rundradion haft en mycket stor fördel av samarbetet med tidningarna och med den av dem ägda telegrambyrån. Sannolikt blir radioverksamheten även efter ett förstatlignande beroende av telegrambyrån som nyhetsförmedlare, varvid knappast

någon kostnadsminskning kan förväntas. En egen statlig nyhetsanskaffning bleve synnerligen kostsam.

I betraktande av sålunda angivna förhållanden måste utskottet finna opåkallat med en så genomgripande omläggning av rundradions organisation, som ett bifall till propositionen skulle innebära.

Av kommittén ifrågasatta förändringar rörande verksamheten och den ekonomiska förvaltningen kunna — såsom framgår av yttrandet av aktiebolaget Radiotjänst — vid förnyandet av koncessionen genomföras inom den nuvarande organisationens ram. Sålunda bör staten och statens organ erhålla ökad representation i bolagets styrelse genom att Kungl. Maj:t utser två, telegrafstyrelsen en och bolagsstämman fyra av styrelsens sju ledamöter. I fråga om styrelsens sammansättning bör även beaktas landsortens berättigade krav på representation inom styrelsen. Lämpligen bör minst en av de av Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna företräda landsorten. Vidare bör bolagets rätt till utdelning, med hänsyn till nuvarande ränteläge, begränsas från nuvarande 7 till högst 5 procent. Beträffande verkställande direktören bör med den stora omfattning, som verksamheten nu erhållit, bolaget för detta ändamål förfoga över en person, som helt ägnar sig åt denna uppgift.

Därest här angivna önskemål kunna förverkligas synes från riksdagens sida ej böra resas invändningar mot att Kungl. Maj:t träffar överenskommelse med aktiebolaget Radiotjänst om rundradioverksamhetens fortsatta utövning. Även i övrigt har Kungl. Maj:t vid koncessionens förnyande möjligheter att bevakas statens intressen. Härvid bör särskilt tillbörlig hänsyn tagas till radioverksamhetens stora betydelse för landsorten. Vid programmens utformning bör all möjlig uppmärksamhet ägnas åt de olika landsdelarnas behov och önskemål, utan att därför riksprogrammet sönderbrytes. Utskottet vill överhuvud understryka betydelsen av att kontakten mellan rundradions ledning och landsorten upprätthålles och effektivt organiseras. Ett önskemål är likaledes ett i än högre grad vidgat samarbete med offentligt understödda musik- och folkbildningsinstitutioner samt andra sammanslutningar och företag, som utöva konsert- och föreläsningsverksamhet. Förutom den ökade omväxling för lyssnarna, som följer med dylika utsändningar, utgör närvaron av en publik en den bästa kontroll över programmens kvalitet och underhållningsvärde. Överhuvud bör ett sådant samarbete såväl kulturellt — i detta ords vidsträcktaste mening — som ekonomiskt kunna vara till ömsesidig åtnåd.

Sammanfattningsvis må alltså framhållas, att några ökade garantier för en god framtida programtjänst lika litet som för en ytterligare förbättrad ekonomi ej lära stå att vinna genom svenska rundradions förstatligande. Stora organisatoriska vanskligheter måste tvärtom bliva förbundna med det nuvarande företagens avlösning av ett nytt statligt rundradiobolag eller en radiostyrelse efter propositionens riktlinjer. Detta gäller särskilt under själva övergångstiden. På sätt utskottet här ovan utvecklat böra alla berättigade önskemål om ökat statsinflytande över radioverksamheten kunna tillgodoses utan att verksamheten förstatligas.

Herr Lithanders motion II: 512 om att avlönat uppdrag inom det av Kungl. Maj:t föreslagna nya radiomonopolet ej må innehavas av riksdagsman påkallar vid sådant förhållande intet utskottets yttrande. Beträffande den av herr Kilbom väckta motionen II: 184 om kostnadsfria radiolicenser för arbetslösa vill utskottet endast erinra, att en utsträckning av nuvarande frilicensgivning för obemedlade blinda till vissa andra invalidkategorier är under övervägande. Den i sistnämnda motion gjorda hemställan, att riksdagen nu skulle anvisa anslag för licenser till arbetslösa, kan utskottet ej tillstyrka.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

- a) 1) att, i anslutning till de i ämnet väckta motionerna I: 313 samt II: 528 och 547, Kungl. Maj:ts förevarande proposition ej må av riksdagen bifallas;
- 2) att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet härovan anført i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition;
- b) att motionen II: 184 ej må av riksdagen bifallas;
- c) att motionen II: 512 må anses besvarad med vad utskottet ovan anført.»

I en vid utskottets utlåtande fogad reservation hade herr *Olof Olsson* m. fl. förklarat sig anse, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Den utredning om rundradions fortsatta organisation, som 1933 års riksdag fann påkallad, har numera slutförts och resultaten av densamma föreläggas riksdagen i nu förevarande proposition. Samtliga de tillkallade utredningsmännen liksom ock telegrafstyrelsen samt programrådet hava, om än från skilda utgångspunkter, funnit motiverat med en förändring i nuvarande organisationsform, så att statens inflytande över rundradioverksamheten förstärkes.

Behovet av en annan framtida organisation för rundradioverksamheten än den nuvarande förutsågs redan i samband med radiomonopolets ursprungliga upplåtande till Radiotjänst. I detta avseende kan återopas telegrafstyrelsens yttrande den 21 februari 1923 över ett flertal inkomna ansökningar om rätt till radioutsändningar. Telegrafstyrelsen uttalade som sin uppfattning att en upplåtelse till privata företagsamheten visserligen kunde vara den lämpligaste under första åren, då verksamheten så gott som uteslutande antoges innebära 'underhållning av förströelsekaraktär'; då det emellertid vore att motse att det nya kommunikationsmedlets utveckling skulle gå mot en användning i undervisningens och folkupplysningens tjänst, vore det klokt att staten redan från början gäves en sådan ställning till verksamheten, att en övergång till rundradions användning för sådana ändamål underlättades.

Det var från dessa utgångspunkter aktiebolaget Radiotjänst bildades, och det måste under sådana förhållandena vara förstäligen om bolaget ej kan bära prägeln av en organisation, helt lämpad att för framtiden omhänderväsa den svenska rundradion. Bolaget utgör ett privat företag med ett aktiekapital av för närvarande 180,000 kronor, fördelat med två tredjedelar å olika svenska tidningsföretag och en tredjedel å företaget inom den svenska radioindustrien och

radiohandeln. Fabrikant- och radiohandlarintresset konkurrerade ursprungligen med pressföretagen om rätten till programtjänsten men efter förhandlingar ordnades sedermera med en samverkan på nyss angivet sätt. Statens direkta inflytande i aktiebolaget Radiotjänst inskränker sig till rätten för Kungl. Maj:t att av bolagets sju i övrigt av bolagsstämma i vanlig ordning valda ledamöter utse två ledamöter (och en suppleant), av vilka den ena ledamoten skall vara styrelsens ordförande; därjämte äger Kungl. Maj:t utse den ene av bolagets revisorer (jämte en reviorssuppleant). Den samhällseliga kontrollen över verksamheten kan i övrigt endast utövas indirekt, främst genom programrådet, som är sammansatt av representanter, utsedda av Kungl. Maj:t, telegrafstyrelsen, musikaliska akademien, stadskollegiet i Stockholm, folkbildningsförbundet och arbetarnas bildningsförbund.

Den insats för svenska rundradions utveckling som bolaget — under samverkan med telegrafverket — gjort under de sålunda gångna tio försöks- och genombrottsåren är värd allt erkännande. Rundradion har emellertid numera växt ut till en mäktig samhällsinstitution, och dess framtida förvaltning måste enligt utskottets mening byggas på en fastare och mera betryggande organisation än den nuvarande kan erbjuda. Förutnämnda förutsägelser om rundradions allmänkulturella betydelse hava i högsta grad gått i uppfyllelse. Rundradion har numera utvecklat sig till ett nytt, samhällslivets skilda områden vitt omspannande kommunikationsmedel. Grundad anledning måste då föreligga till ett förnyat övervägande om formerna för dess fortsatta förvaltning. Den allmänna meningen lärer i stort sett vara ense därom att den svenska radioverksamheten bör utövas enhetligt för hela landet och med ensamrätt för ett enda företag. Härigenom skärpes ytterligare betydelsen av en betryggande organisation med ett avgörande statligt inflytande, på sätt redan nu är fallet ej endast med monopolföretagen och våra större kommunikationsanstalter utan även med ett stort antal kulturinstitutioner av skiftande slag.

I flertalet europeiska länder har rundradion ansetts böra göras till en statlig institution eller i varje fall en institution, över vilken staten så gott som helt har det omedelbara inflytandet. I Danmark handhaves utsändningsverksamheten av statsradiofonien under ledning av ett radioråd på 15 medlemmar, utnämnda av ministern för offentliga arbeten. 'Norsk rikskringkasting' utgör en liknande organisation. I Aktiebolaget Finlands rundradio har staten den ovillkorliga bestämmanderätten.

Då det nu gäller att för Sveriges del på liknande sätt trygga åt det allmänna ett tillbörligt inflytande över rundradion, synas i frågans nuvarande läge endast två alternativ föreligga till övervägande. Det ena är att rundradioverksamheten, på sätt utredningsmännens majoritet och med dem departementschefen förordad, helt övertages av staten. Det andra är det som en minoritet bland dem framhållit som eventuellt lämpligt, nämligen en ombildning av aktiebolaget Radiotjänst så att staten tillförsäkras majoriteten i företaget varvid dock de nuvarande aktieägarna skulle kvarstå i minoritetsställning. I likhet med departementschefen måste utskottet hysa tvekan om vilket av dessa alternativ som bör väljas.

För det senare av minoriteten bland de sakkunniga framförda och av telegrafstyrelsen tillstyrkta alternativet talar tvivelsutan att på detta sätt kunde åt de nuvarande intressenterna bevaras möjligheterna att kvarstå i företaget, låt vara med förminskat inflytande. Som skäl för en dylik anordning kan främst åberopas den insats de under de gångna genombrottsåren gjort för den svenska rundradions utveckling. Styrelsen för aktiebolaget Radiotjänst har emellertid avrått från en omorganisation efter dessa riktlinjer och framhållit att någon förändring av rundradions ledning icke vore betingad av erfarenheterna och att en sådan ej kunde av styrelsen tillstyrkas. Detta uttalande bör väl dock ej betraktas som ett slutgiltigt uttryck för bolagets ståndpunkt till frågan. Utskottet, som måste finna önskligt med en omorganisation under fortsatt samverkan med bolagets nuvarande intressenter, förutsätter att bolaget, innan denna fråga från statens sida definitivt avgöres, beredes tillfälle att ånyo angiva sin ståndpunkt till en sådan lösning av frågan.

Skulle en fortsatt samverkan enligt reservanternas alternativ avvisas av bolaget, lärer få väljas alternativet med rundradioverksamhetens fullständiga övertagande av staten. Enligt propositionen skulle då samtliga aktier i nuvarande aktiebolaget Radiotjänst inköpas till parikurs, varefter bolaget under oförändrad firma ombildas till ett statligt aktiebolag. Kan en dylik ombildning av nuvarande bolaget ej genomföras, anser utskottet ej erinran vara att framställa mot den av departementschefen för sådant fall förordade organisationen med en av Kungl. Maj:t särskilt utsedd styrelse.

Först sedan klarhet vunnits i dessa olika avseenden, lära de närmare normerna för rundradioverksamhetens framtida utövning kunna prövas och fastställas.

De av departementschefen förordade grunderna beträffande fördelningen under närmaste tiden av licensavgifter har ej givit utskottet anledning till erinran.

För inlösen av samtliga aktier i nuvarande aktiebolaget Radiotjänst har Kungl. Maj:t åskat ett anslag av 180,000 kronor, vilket belopp torde bära av riksdagen anvisas. Vid en omorganisation i enlighet med kommittéreservanternas riktlinjer (ett aktiekapital på 270,000 kronor, varav 180,000 kronor tecknas av staten och 90,000 kronor efter nedskrivning innehaves av nuvarande intressenterna) bör nyssnämnda anslag i stället få disponeras för fullgörande av statens aktieteckning i ett sålunda ombildat bolag.

Av vad sålunda anförts framgår, att utskottet ej kunnat biträda de motionsvis framställda yrkandena om avslag å Kungl. Maj:ts förslag. Herr Lithanders motion II: 512 om att avlönat uppdrag inom radiomonopolet ej må innehavas av riksdagsman avstyrkes likaledes av utskottet; att för dylika uppdrag lämpliga personer ej böra göras obehöriga på grund av riksdagsmannaskap är en uppfattning som tidigare av riksdagen hävdats. Beträffande den av herr Kilbom väckta motionen II: 184 om kostnadsfria radiolicenser för arbetslösa vill utskottet endast erinra, att en utsträckning av nuvarande frilicensgivning för obemedlade blinda till vissa andra invalidkategorier är under överbägan-

de. Härvid läres jämväl få tagas under omprövning i vad mån licensavgifterna kunna efterskänkas även i andra synnerligen ömmande undantagsfall. Motionens hemställan att riksdagen nu skulle anvisa anslag för licenser till arbetslösa kan utskottet ej tillstyrka.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

a) att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 313 samt II: 528 och 547, må till *aktieteckning i aktiebolaget Radiotjänst eller förvärvande av aktierna i bolaget* under utgifter för kapitalökning och rubrik Fonden för statens aktier för budgetåret 1935/1936 anvisa ett reservationsanslag av 180,000 kronor, att utgå av lånemedel;

b) att motionen II: 184 må anses besvarad med vad utskottet sålunda anför;

c) att motionen II: 512 ej må av riksdagen bifallas.

Beträffande Kungl. Maj:ts förslag om höjning av inkomstiteln Övriga låne-medel avgives yttrande framdeles.»

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag har första kammaren bifallit vad utskottet hemställt, medan andra kammaren *dels* beträffande mom.

a) 1) med avslag å utskottets hemställan bifallit det förslag, som innefattades i mom. a) av den vid utlåtandet fogade reservationen, *dels* beträffande mom. a) 2) avslagit utskottets hemställan, *dels* beträffande mom. b) bifallit det förslag, som innefattades i mom. b) av den vid utlåtandet fogade reservationen, *dels ock* beträffande mom. c) bifallit det förslag, som innefattades i mom. c) av den vid utlåtandet fogade reservationen.

Första kammaren har alltså avslagit Kungl. Maj:ts proposition, vari äskats medel för förvärv av aktierna i aktiebolaget Radiotjänst, medan andra kammaren för aktieteckning i bolaget eller förvärvande av aktierna i bolaget anvisat ett lånemedelsanslag av 180,000 kronor. Det av utskottet framlagda, av första kammaren godkända skrivelseförslaget rörande den framtida organisationen av rundradioverksamheten har avslagits av andra kammaren.

Motionen II: 184 om anslag till radiolicenser för arbetslösa har ej vunnit bifall i första kammaren, medan andra kammaren ansett densamma besvarad med vad i reservationen anförts. Motionen II: 512 om förbud för riksdagsledamöter att innehava avlönade uppdrag inom radiomonopolet har av första kammaren ansetts besvarad med vad utskottet anför, medan andra kammaren avslagit densamma. De i motionerna väckta frågorna hava icke ansetts böra föranleda några särskilda åtgärder från riksdagens sida.

Då de skiljaktiga beslut, vari kamrarna sålunda stannat, synas kunna sammanjämkas på sätt här nedan angives, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, båda kamrarna med frånträdande av sina förut i ärendet fattade beslut, godkänna följande motivering och hemställan:

»Utskottet kan för sin del ej tillstyrka en så genomgripande omläggning av rundradions organisation, som ett bifall till propositionen skulle innebära.

Av rundradioutredningen ifrågasatta förändringar rörande aktiebolaget Radiotjänsts verksamhet och ekonomiska förvaltning synas vid förnyandet av koncessionen kunna genomföras inom den nuvarande organisationens ram. Sålunda böra staten och statens organ erhålla ökad representation i bolagets styrelse genom att Kungl. Maj:t utser tre, därav styrelsens ordförande, telegrafstyrelsen en och bolagsstämman tre av styrelsens ledamöter. I fråga om styrelsens sammansättning bör även beaktas landsortens berättigade krav på representation inom styrelsen. Lämpligen bör minst en av de av Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna företråda landsorten. Med hänsyn till bolagets omfattande medelsförvaltning bör Kungl. Maj:t utse två revisorer i bolaget medan bolagsstämman utser en. Vidare bör bolagets rätt till utdelning, med hänsyn till nuvarande ränteläge, begränsas från nuvarande 7 till högst 4 procent. Beträffande verkställande direktören bör med den stora omfattning, som verksamheten nu erhållit, bolaget för detta ändamål förfoga över en person, som helt ägnar sig åt denna uppgift.

Därest här angivna önskemål kunna förverkligas synas från riksdagens sida ej böra resas invändningar mot att Kungl. Maj:t träffar överenskommelse med aktiebolaget Radiotjänst om rundradioverksamhetens fortsatta utövning. Även i övrigt har Kungl. Maj:t vid koncessionens förnyande möjligheter att iakttaga statens intressen. Härvid bör särskilt tillbörlig hänsyn tagas till radioverksamhetens stora betydelse för landsorten. Vid programmens utformning bör all möjlig uppmärksamhet ägnas åt de olika landsdelarnas behov och önskemål, utan att därför riksprogrammet sönderbrytes. Utskottet vill överhuvud understryka betydelsen av att kontakten mellan rundradions ledning och landsorten upprätthålles och effektivt organiseras. Ett önskemål är likaledes ett i än högre grad vidgat samarbete med offentligt understödda musik- och folkbildningsinstitutioner samt andra sammanslutningar och företag, som utöva konsert- och föreläsningsverksamhet. Förutom den ökade omväxling för lyssnarna, som följer med dylika utsändningar, utgör den direkta närvaron av en publik en den bästa kontroll över programmens kvalitet och underhållningsvärde. Ett sådant samarbete bör såväl kulturellt — i detta ords vidsträcktaste mening — som ekonomiskt kunna vara till ömsesidig båtnad.

Med den ståndpunkt utskottet sålunda intagit påkallar herr Lithanders motion II: 512 om att avlönat uppdrag inom det av Kungl. Maj:t föreslagna nya radiomonopolet ej må innehavas av riksdagsman intet utskottets yttrande.

Beträffande den av herr Kilbom m. fl. väckta motionen II: 184 om kostnadsfria radiolicenser för arbetslösa vill utskottet endast erinra därom, att en utsträckning av nuvarande frilicensgivning för obemedlade blinda till vissa andra invalidkategorier är under övervägande. Härvid lärers jämväl få tagas under omprövning i vad mån licensavgifterna kunna efterskänkas även i andra synnerligen ömmande undantagsfall. Motionens hemställan att riksdagen nu skulle anvisa anslag för licenser till arbetslösa kan utskottet ej tillstyrka.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

a) att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 313 samt II: 528 och 547, må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till kända vad utskottet härovan anförts;

b) att motionen II: 184 ej må föranleda någon riksdagens åtgärd;

c) att motionen II: 512 ej må föranleda någon riksdagens åtgärd.»

Stockholm den 25 maj 1935.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Carlsson* i Gävle, *Johansson* i Fredrikslund, *Nilsson* i Malmö, *Bergqvist*, *Nilsson* i Gränebo, *Oscar Olsson*, *Svensson* i Kompersmåla, *Asplund*, *Borell*, *Walles* och *Gustafsson* i Benestad; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Magnusson* i Skövde, *Strindlund*, *Törnkvist* i Karlskrona, *Holmgren*, *Eriksson* i Stockholm, *Jeppsson*, *Andersson* i Höör, *Jonsson* i Eskilstuna, *Andersson* i Prästbol, *Andersson* i Ovanmyra och *Aronson*.

Reservation

1) av herrar *Nilsson* i Malmö, *Oscar Olsson*, *Asplund*, *Walles*, *Anderson* i Råstock, *Eriksson* i Stockholm och *Andersson* i Prästbol.

2) av herr *Törnkvist* i Karlskrona.
